ISSN 3083-6123 (print); ISSN 2786-6599 (online)

DOI: https://doi.org/10.37000/ebbsl.2026.10.13
УДК 338.436.33:339.13:005.584

Микола САХАЦЬКИЙ,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту і маркетингу
Одеська державна академія будівництва та архітектури
професор кафедри менеджменту і маркетингу
Одеського державного аграрного університету, м. Одеса, Україна
ORCID 0000-0001-8765-766X
E-mail: np.sakhatskyi@gmail.com

Галина ЗАПША,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту і маркетингу
Одеський державний аграрний університет, м. Одеса, Україна
ORCID 0000-0003-2657-9367
E-mail: galina.zapsha@gmail.com

Ірина НАЙДА,
кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри менеджменту і маркетингу
Одеський державний аграрний університет, м. Одеса, Україна
ORCID 0000-0002-9706-7724
E-mail: irochka.lobankina@gmail.com

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ МОНІТОРИНГУ РИНКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Анотація

Актуальність. *Формування організаційно-економічного механізму моніторингу ринкової діяльності аграрних підприємств набуває дедалі більшого значення в умовах європейської інтеграції України, посилення конкуренції на агропродовольчих ринках, швидких змін ринкової кон'юнктури, цифрової трансформації та гармонізації національного законодавства з нормативними вимогами Європейського Союзу.*

Метою статті *є обґрунтування теоретико-методологічних засад та розроблення науково-практичних рекомендацій щодо формування і розвитку організаційно-економічного механізму моніторингу ринкової діяльності аграрних підприємств в умовах європейської інтеграції.*

Методи дослідження. *Під час проведення дослідження використовувався комплекс загальнонаукових і спеціальних методів. Абстрактно-логічний метод застосовувався при теоретичному узагальненні сутності моніторингу ринкової діяльності та обґрунтуванні його*

ролі в системі управління сільськогосподарськими підприємствами. Методи аналізу і синтезу використовувався при визначенні та систематизації складових організаційно-економічного механізму моніторингу. Системний метод використовувався для представлення організаційно-економічного механізму моніторингу ринкової діяльності як цілісної інтегрованої системи взаємопов'язаних складових. Порівняльний метод використаний при узагальненні наукових підходів щодо формування організаційно-економічного механізму розвитку аграрних підприємств та їх адаптації до умов євроінтеграції.

Отримані результати. *Обґрунтовано теоретичну сутність моніторингу як безперервного процесу збирання, оброблення, аналізу, оцінювання та прогнозування інформації, необхідної для ефективного управління ринковою діяльністю. Визначено, що організаційно-економічний механізм моніторингу ринкової діяльності доцільно розглядати як інтегровану систему, що поєднує управлінську, цільову, організаційну, економічну, маркетингову, інституційну, інформаційну, цифрову, методичну та контрольну складові. Визначено функціональне призначення кожної складової та розкрито їх роль у забезпеченні цілісності, безперервності й адаптивності процесу моніторингу. Встановлено, що запропонований механізм формує комплексну інформаційно-аналітичну основу для оцінювання стану ринкового середовища, ідентифікації ризиків і можливостей, прогнозування ринкових тенденцій та підвищення якості прийняття стратегічних і оперативних управлінських рішень.*

Практична цінність *полягає в тому, що запропонований організаційно-економічний механізм моніторингу ринкової діяльності сільськогосподарських підприємств створює їм передумови для підвищення ефективності стратегічного управління, своєчасного реагування на ринкові ризики й можливості, забезпечення сталого розвитку та розширення експортного потенціалу аграрних підприємств.*

Висновки. *Встановлено, що в умовах європейської інтеграції організаційно-економічний механізм моніторингу ринкової діяльності аграрних підприємств має функціонувати як цілісна інтегрована система, що забезпечує безперервне інформаційно-аналітичне супроводження процесу прийняття управлінських рішень та підвищує адаптивність підприємств до динамічних змін ринкового середовища. Обґрунтовано, що поєднання управлінської, цільової, організаційної, економічної, маркетингової, інституційної, інформаційної, цифрової, методичної та контрольної складових формує комплексний підхід до оцінювання ринкової діяльності, сприяє зміцненню конкурентоспроможності, інвестиційної привабливості та відповідності аграрних підприємств вимогам Європейського Союзу. Практична реалізація запропонованого механізму створює передумови для підвищення ефективності стратегічного управління, своєчасного реагування на ринкові ризики й можливості, забезпечення сталого розвитку та розширення експортного потенціалу аграрних підприємств.*

Ключові слова: *організаційно-економічний механізм, моніторинг, аграрні підприємства, ринок, маркетинг, аграрна продукція, євроінтеграція.*

UDC 338.436.33:339.13:005.584

Mykola SAKHATSKYI,
Doctor of Economics, Professor,
Professor of the Department of Management and Marketing,
Odesa State Academy of Civil Engineering and Architecture;
Professor of the Department of Management and Marketing,
Odessa State Agrarian University, *Odesa*, *Ukraine*

ORCID: 0000-0001-8765-766X
e-mail: np.sakhatskyi@gmail.com

Halyna ZAPSHA,
Doctor of Economics, Professor,
Professor of the Department of Management and Marketing
Odessa State Agrarian University, *Odesa, Ukraine*
ORCID: 0000-0003-2657-9367
e-mail: galina.zapsha@gmail.com

Iryna NAIDA,
Candidate of Economics Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Management and Marketing
Odessa State Agrarian University, *Odesa, Ukraine*
ORCID: 0000-0002-9706-7724
e-mail: irochka.lobankina@gmail.com

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM FOR MONITORING MARKET ACTIVITIES OF AGRICULTURAL ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION

Abstract

Relevance. *The formation of an organizational and economic mechanism for monitoring the market activities of agricultural enterprises is becoming increasingly important in the context of Ukraine's European integration, growing competition in agri-food markets, rapid changes in market conditions, digital transformation, and the harmonization of national legislation with the regulatory requirements of the European Union.*

The purpose of the article. *The purpose of the article is to substantiate the theoretical and methodological foundations and develop scientific and practical recommendations for the formation and development of an organizational and economic mechanism for monitoring the market activities of agricultural enterprises in the context of European integration.*

Methods. *The study employed a set of general scientific and special research methods. The abstract and logical method was used to theoretically generalize the essence of market activity monitoring and substantiate its role in the management system of agricultural enterprises. The methods of analysis and synthesis were used to identify and systematize the components of the organizational and economic monitoring mechanism. The systems approach was applied to present the organizational and economic mechanism for monitoring market activities as an integrated system of interrelated components. The comparative method was used to generalize scientific approaches to the formation of an organizational and economic mechanism for the development of agricultural enterprises and their adaptation to the conditions of European integration.*

Results. *The theoretical essence of monitoring as a continuous process of collecting, processing, analyzing, evaluating, and forecasting information necessary for effective management of market activities has been substantiated. It has been established that the organizational and economic mechanism for monitoring market activities should be considered as an integrated system combining*

managerial, target, organizational, economic, marketing, institutional, informational, digital, methodological, and control components. The functional purpose of each component has been determined, and its role in ensuring the integrity, continuity, and adaptability of the monitoring process has been revealed. It has been established that the proposed mechanism provides a comprehensive information and analytical basis for assessing the state of the market environment, identifying risks and opportunities, forecasting market trends, and improving the quality of strategic and operational management decisions.

Practical value of the study. *The practical value of the study lies in the fact that the proposed organizational and economic mechanism for monitoring the market activities of agricultural enterprises creates prerequisites for improving the effectiveness of strategic management, responding promptly to market risks and opportunities, ensuring sustainable development, and expanding the export potential of agricultural enterprises.*

Conclusions. *It has been established that, in the context of European integration, the organizational and economic mechanism for monitoring the market activities of agricultural enterprises should function as a comprehensive integrated system that provides continuous information and analytical support for managerial decision-making and enhances enterprises' adaptability to dynamic changes in the market environment. It has been substantiated that the combination of managerial, target, organizational, economic, marketing, institutional, informational, digital, methodological, and control components forms a comprehensive approach to assessing market activities, contributes to strengthening the competitiveness and investment attractiveness of agricultural enterprises, and ensures their compliance with European Union requirements. The practical implementation of the proposed mechanism creates prerequisites for improving the effectiveness of strategic management, timely responding to market risks and opportunities, ensuring sustainable development, and expanding the export potential of agricultural enterprises.*

Keywords: *organizational and economic mechanism, monitoring, agricultural enterprises, market, marketing, agricultural products, European integration.*

Вступ. Актуальність науково прикладного опрацювання проблеми формування та розвитку організаційно-економічного механізму моніторингу ринкової діяльності сільськогосподарських підприємств в умовах євроінтеграції зумовлюється, по-перше, необхідністю удосконалення системи управління ринковою діяльністю агропідприємств в силу підвищення рівня відкритості національної економіки, активізації процесів європейської інтеграції України та посилення конкуренції на агропродовольчих ринках; по-друге, високою динамічністю зовнішнього середовища в сучасному господарюванню, що спричинюється різкими змінами кон'юнктури ринку, зростанням вимог до якості та безпечності продукції, цифровізацією бізнес-процесів, а також гармонізацією національного законодавства із нормативно-правовою базою Європейського Союзу; по-третє, залежністю ефективного функціонування аграрних підприємств від здатності своєчасно виявляти ринкові тенденції, оцінювати зміни конкурентного середовища та оперативно адаптувати управлінські рішення до нових викликів; по-четверте, нагальністю наукового супроводу сучасного організаційно-економічного механізму моніторингу ринкової діяльності сільськогосподарських підприємств, здатного здійснювати ефективне

інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів, підвищувати результативність маркетингової діяльності, посилювати адаптивність до трансформацій ринкового середовища та сприяти реалізації стратегічних цілей розвитку аграрного сектору України в умовах європейської інтеграції. За таких обставин цей механізм створює інформаційно-аналітичне підґрунтя для прийняття обґрунтованих економіко-соціальних управлінських рішень, своєчасного реагування на зміни ринкового попиту, цінової кон'юнктури, конкурентних переваг, вимог споживачів та регуляторних норм Європейського Союзу.

Дослідження розвитку організаційно-економічного механізму моніторингу ринкової діяльності сільськогосподарських підприємств в умовах євроінтеграції здійснювалося згідно плану науково-дослідних робіт кафедри менеджменту Одеського державного аграрного університету за тематикою: «Забезпечення соціо-еколого-економічного розвитку агропромислового виробництва та сільських територій на засадах інноваційного менеджменту та маркетингу», що має державний реєстраційний номер 0121U109628.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що теоретико-методологічні та прикладні аспекти розвитку організаційно-економічного механізму моніторингу ринкової діяльності сільськогосподарських підприємств в умовах євроінтеграції опрацьовувалися досить різнобічно. Так, Вернюк Н. та Григоріан Р. досліджують сучасні умови оточуючого середовища функціонування сільськогосподарських підприємств України [1, с. 451-464]. Гапон В. та Крамар І. висвітлюють організаційно-економічний механізм підвищення ефективності управління конкурентним потенціалом сільськогосподарських підприємств [2]. Волкова Н. В. та Петренко М. А. науково обгрунтовують інструментарій цифрового моніторингу в агробізнесі, стратегія впровадження якого в Україні повинна враховувати досягнення міжнародного досвіду [3, с. 204-212].

Жилінська О. та Старинець О. в своїх дослідженнях фокусуються на євроінтеграційному векторі розвитку аграрних підприємств України [4]. Кравченко С. А. та Малік Л. М. висвітлюють методи оцінки рівня розвитку суб’єктів аграрного підприємництва [5, с. 31-43]. Кривецький І. зосереджується на проблемах економічного механізму забезпечення функціонування сільськогосподарських підприємств в умовах євроінтеграційних процесів [6]. Ніценко В. С. основну увагу приділяє організаційно-економічному механізму ефективного управління виробничо-господарською діяльністю сільськогосподарського підприємства [7].

Ревенко Д. В. показує дію організаційно-економічних механізмів стратегічного розвитку аграрних підприємств України, реалізація яких відбувається під впливом структурних трансформацій та євроінтеграції [8, с. 135–138]. Вчений також розкриває, як в умовах невизначеності та воєнних викликів актуалізується необхідність системної трансформації організаційно-економічного механізму аграрних підприємств України [9, с. 353–356]. Сахацький М. П., Запша

Г. М. та Чернов М. Г. характеризують організаційно-економічний механізм в контексті внутрішнього та зовнішнього інвестиційного забезпечення розвитку ресурсного потенціалу підприємств територіальних громад [10].

Трусова Н. в своїх дослідженнях акцентує на проблемах забезпечення стійкого стану економічної безпеки сільськогосподарських підприємств України в умовах євроінтеграційних процесів [11]. Удовиченко С. В. та Удовиченко Ю. В. конкретизують питання моніторингу діяльності аграрного сектору України та Донецької області в умовах воєнного стану [12, с. 79–84]. Вищенаведені й праці інших дослідників розкривають окремі аспекти адаптації аграрних підприємств до євроінтеграційних вимог, проте питання формування комплексної системи моніторингу розвитку сільськогосподарських підприємств, яка б поєднувала економічні, виробничі, інноваційні, соціальні та екологічні індикатори, залишаються недостатньо опрацьованими і потребують подальших наукових досліджень.

Мета статті є обґрунтування теоретико-методичних положень та розробка науково-прикладних рекомендацій щодо формування та розвитку організаційно-економічного механізму моніторингу ринкової діяльності сільськогосподарських підприємств в умовах євроінтеграції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідженнями встановлено, що завдяки моніторингу менеджмент тримає свого роду «руку на пульсі», а тому має можливість адекватно оцінювати поточний стан сільськогосподарського підприємства як економіко-соціальної системи та вчасно реагувати на будь-які зміни чи відхилення в ньому від норми. Бо за своїм сутнісним змістом моніторинг віддзеркалює процес постійного або регулярного спостереження за певними об'єктами, явищами чи процесами для збору, обробки та аналізу інформації, що використовується при прийнятті управлінських рішень. В даному випадку досліджується ринкова діяльність сільськогосподарських підприємств, що відбувається в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів та передбачає адаптацією національного аграрного сектору до вимог і стандартів Європейського Союзу.

Об’єктивність такої наукової розвідки грунтується на необхідності формування конкурентоспроможного аграрного ринку, що вимагає впровадження нових підходів до управління підприємствами, підвищення ефективності використання ресурсів, забезпечення сталого розвитку виробництва та дотримання екологічних, соціальних і економічних критеріїв господарювання. За таких обставин науково-економічний супровід розвитку ринку сільськогосподарської продукції набуває особливого значення, бо надає аграрним господарюючим суб’єктам стратегічні орієнтири для масштабування власної виробничо-збутової діяльності. Узагальнення наукових пошуків дослідників показує, що сучасний організаційно-економічний механізм моніторингу ринкової діяльності сільськогосподарських підприємств містить основні складові: управлінську;

цільову; організаційну; економічну; маркетингову; інституційну; інформаційну; цифрову; методичну; контрольну.

Так, управлінська складова досліджуваного механізму моніторингу забезпечує формування, реалізацію та коригування управлінських рішень на основі систематичного аналізу ринкової кон'юнктури, внутрішнього потенціалу підприємства та змін інституційного середовища. Її функціональне призначення полягає у координації процесів планування, організації, мотивації, контролю та регулювання маркетингової діяльності з урахуванням вимог європейських стандартів, принципів сталого розвитку, цифровізації та підвищення конкурентоспроможності аграрного виробництва. Ефективна реалізація управлінської складової сприяє своєчасній ідентифікації ринкових ризиків та можливостей, підвищенню адаптивності сільськогосподарських підприємств до євроінтеграційних трансформацій і забезпеченню їх довгострокової економічної стійкості.

Цільова складова моніторингу ринкової діяльності сільськогосподарських підприємств визначає стратегічні орієнтири, пріоритети та очікувані результати функціонування моніторингової системи відповідно до сучасних вимог конкурентного аграрного ринку й європейського економічного простору. Її зміст охоплює забезпечення своєчасного інформаційно-аналітичного супроводу управлінських рішень, підвищення конкурентоспроможності підприємств, ефективного використання ресурсного потенціалу, мінімізації ринкових ризиків та адаптації до інституційних, економічних і нормативно-правових змін. Реалізація цільової складової сприяє досягненню довгострокової економічної стійкості сільськогосподарських підприємств, їх інтеграції до європейського агропродовольчого ринку та формуванню передумов для сталого розвитку в умовах євроінтеграційних трансформацій.

Організаційна складова моніторингу ринкової діяльності сільськогосподарських підприємств визначає структуру, функціональні взаємозв'язки та порядок координації суб'єктів моніторингового процесу, забезпечуючи цілісність і безперервність інформаційно-аналітичного супроводу управлінської діяльності. Її функціонування передбачає розподіл повноважень і відповідальності між структурними підрозділами, регламентацію процедур збору, обробки, аналізу та передачі ринкової інформації, а також інтеграцію цифрових технологій, сучасних методів комунікації та організаційних інструментів відповідно до європейських управлінських вимог. Ефективна реалізація організаційної складової сприяє підвищенню оперативності прийняття управлінських рішень, забезпечує адаптивність сільськогосподарських підприємств до змін ринкового середовища та створює організаційні передумови для сталого розвитку й успішної інтеграції до європейського агропродовольчого простору.

Економічна складова моніторингу ринкової діяльності забезпечує формування економічних передумов для прийняття обґрунтованих управлінських рішень на основі комплексної оцінки ефективності використання ресурсів, результативності ринкової діяльності та впливу факторів зовнішнього середовища. Її зміст охоплює систему економічних методів, інструментів, показників і важелів, спрямованих на оптимізацію витрат, підвищення прибутковості, зміцнення фінансової стійкості, ефективний розподіл ресурсів та забезпечення конкурентоспроможності підприємств відповідно до вимог європейського агропродовольчого ринку. Реалізація економічної складової сприяє своєчасному виявленню економічних ризиків і резервів розвитку, підвищенню ефективності функціонування сільськогосподарських підприємств, зміцненню їх інвестиційної привабливості та забезпеченню сталого економічного розвитку в умовах євроінтеграційних трансформацій.

Маркетингова складова моніторингу ринкової діяльності сільськогосподарських підприємств забезпечує систематичне дослідження ринкового середовища, поведінки споживачів, конкурентної ситуації та тенденцій розвитку агропродовольчих ринків з метою формування обґрунтованих управлінських рішень. Її зміст охоплює використання комплексу маркетингових інструментів, аналітичних методів і цифрових технологій для оцінювання попиту, прогнозування кон'юнктури ринку, визначення конкурентних переваг продукції, адаптації маркетингових стратегій до вимог європейських стандартів і підвищення ефективності збутової діяльності. Реалізація маркетингової складової сприяє зміцненню ринкових позицій сільськогосподарських підприємств, підвищенню їх конкурентоспроможності, розширенню доступу до європейських агропродовольчих ринків та забезпеченню сталого розвитку в умовах євроінтеграційних трансформацій.

Інституційна складова організаційно-економічного механізму моніторингу ринкової діяльності формує нормативно-правову та інституційну основу функціонування моніторингової системи, забезпечуючи її відповідність національному законодавству, праву Європейського Союзу та міжнародним стандартам ведення аграрного бізнесу. Її зміст охоплює сукупність законодавчих, нормативно-правових, регуляторних та інституційних інструментів, сукупність яких визначає правила здійснення ринкової діяльності, забезпечує прозорість інформаційних процесів, захист економічних інтересів суб'єктів господарювання, дотримання вимог щодо якості продукції та екологічної відповідальності. Реалізація інституційної складової сприяє підвищенню ефективності моніторингу ринкової діяльності, гармонізації функціонування сільськогосподарських підприємств із європейськими інституційними вимогами, зміцненню їх конкурентних позицій та забезпеченню сталого розвитку в умовах євроінтеграційних трансформацій.

Інформаційна складова організаційно-економічного механізму моніторингу забезпечує безперервне формування, накопичення, обробку, аналіз та інтерпретацію інформації про стан і тенденції розвитку агропродовольчого ринку, внутрішнього та зовнішнього середовища функціонування сільськогосподарських підприємств. Її зміст охоплює систему інформаційних ресурсів, аналітичних методів, цифрових платформ, економіко-математичних інструментів і технологій бізнес-аналітики, що забезпечує своєчасне виявлення ринкових змін, прогнозування кон'юнктури, оцінювання конкурентного середовища та інформаційне забезпечення управлінських рішень відповідно до вимог європейського економічного простору. Реалізація інформаційної складової сприяє підвищенню достовірності результатів моніторингу, оперативності реагування на ринкові виклики, ефективності стратегічного управління та адаптивності сільськогосподарських підприємств до умов євроінтеграції.

Цифрова складова моніторингу ринкової діяльності сільськогосподарських підприємств забезпечує автоматизацію процесів збору, обробки, зберігання та візуалізації інформації, створюючи технологічну основу для оперативного прийняття управлінських рішень. Її зміст охоплює використання цифрових платформ, хмарних сервісів, систем підтримки прийняття рішень, технологій штучного інтелекту, великих даних, геоінформаційних систем, дистанційного зондування Землі та інших цифрових інструментів, що підвищують точність прогнозування ринкової кон'юнктури, ефективність аналізу та адаптивність управління відповідно до вимог європейського цифрового простору. Реалізація цифрової складової сприяє підвищенню прозорості та оперативності моніторингу ринкової діяльності, зміцненню конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств, прискоренню їх цифрової трансформації та інтеграції до європейської системи цифрового агробізнесу.

Методична складова моніторингу ринкової діяльності сільськогосподарських підприємств визначає науково обґрунтовані принципи, методи, критерії, показники та алгоритми, сукупність яких забезпечує системність, об'єктивність і достовірність оцінювання ринкових процесів. Її зміст охоплює застосування сучасного інструментарію економічного, маркетингового, статистичного, економіко-математичного, прогнозного та стратегічного аналізу, що дає змогу комплексно оцінювати ринкову кон'юнктуру, конкурентне середовище, ефективність діяльності підприємств і перспективи їх розвитку відповідно до вимог європейського агропродовольчого ринку. Реалізація методичної складової забезпечує єдність процедур моніторингу, підвищує обґрунтованість управлінських рішень, сприяє своєчасному виявленню ринкових тенденцій і ризиків та створює методологічне підґрунтя для підвищення конкурентоспроможності й сталого розвитку сільськогосподарських підприємств в умовах євроінтеграції.

Контрольна складова забезпечує систематичний контроль результативності функціонування механізму моніторингу, оцінювання ефективності управлінських рішень та ступеня досягнення визначених стратегічних і операційних цілей. Її зміст охоплює систему критеріїв, показників, індикаторів, методів оцінювання та контрольних процедур, спрямованих на визначення рівня конкурентоспроможності, ефективності ринкової діяльності, відповідності вимогам європейських стандартів, а також своєчасне виявлення відхилень і резервів розвитку. Реалізація контрольної складової сприяє підвищенню об'єктивності моніторингу, забезпечує зворотний зв'язок у системі управління, слугує своєрідним двигуном постійного удосконалення організаційно-економічного механізму та формування адаптивної моделі розвитку сільськогосподарських підприємств в умовах євроінтеграційних трансформацій.

Використання науково прикладних засад щодо ведення організаційно-економічного механізму моніторингу ринкової діяльності сільськогосподарських підприємств дозволяє корінним чином змінити практику їх оцінювання, що характеризується фрагментарністю, орієнтацією переважно на фінансові показники та недостатнім урахуванням впливу зовнішніх факторів, внаслідок чого обмежується можливість формування обґрунтованої стратегії розвитку. Удосконалення досліджуваного механізму моніторингу розвитку сільськогосподарських підприємств забезпечує комплексне оцінювання виробничих, економічних, соціальних, інноваційних та екологічних параметрів їх функціонування. Тому в умовах євроінтеграції моніторинг набуває стратегічного значення як інструмент інформаційного забезпечення управління, що дозволяє формувати конкурентні переваги, забезпечувати відповідність європейським стандартам, підвищувати інвестиційну привабливість підприємств і зміцнювати їх позиції на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Відтак, організаційно-економічний механізм моніторингу ринкової діяльності сільськогосподарських підприємств в умовах євроінтеграції являє собою цілісну інтегровану систему взаємопов'язаних управлінських, цільових, організаційних, економічних, маркетингових, інституційних, інформаційних, цифрових, методичних та контрольних елементів, методів та інструментів, спрямованих на безперервне спостереження, збирання, обробку, аналіз, оцінювання та прогнозування параметрів ринкової діяльності сільськогосподарських підприємств з метою своєчасного виявлення змін ринкового середовища, оцінювання рівня їх конкурентоспроможності, адаптації до вимог європейського економічного простору, забезпечення відповідності стандартам ЄС та формування ефективних управлінських рішень, орієнтованих на сталий розвиток, підвищення економічної ефективності й зміцнення ринкових позицій аграрних суб’єктів господарювання. З управлінських системних та процесних позицій організаційно-економічний механізм моніторингу ринкової діяльності у контексті євроінтеграції доцільно розглядати як систему контролю

ISSN 3083-6123 (print); ISSN 2786-6599 (online)

ринкових процесів та адаптивний інструмент стратегічного управління, що інтегрує інформаційно-аналітичне забезпечення, цифрові технології, економічні методи оцінювання та вимоги європейського регуляторного середовища для формування та здійснення своєчасних управлінських рішень, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності, експортної спроможності та довгострокової стійкості сільськогосподарських підприємств.

Виходячи з вище викладеного, наукова новизна проведеного дослідження полягає в тому, що дістали подальшого розвитку теоретико-методичні положення щодо формування організаційно-економічного механізму моніторингу ринкової діяльності сільськогосподарських підприємств в умовах євроінтеграції шляхом обґрунтування його інтегрованої структури, яка поєднує управлінську, цільову, організаційну, економічну, маркетингову, інституційну, інформаційну, цифрову, методичну та контрольну складові, забезпечуючи комплексне інформаційно-аналітичне підґрунтя для прийняття адаптивних управлінських рішень і підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств.

В практичній площині, на основі проведеного дослідження, сільськогосподарським підприємствам рекомендується:

- запровадити комплексну систему моніторингу ринкової діяльності, яка буде забезпечувати безперервний збір, аналіз і прогнозування інформації щодо попиту, цінової кон'юнктури, конкурентного середовища та змін регуляторних вимог ЄС для своєчасного прийняття управлінських рішень;

- інтегрувати у систему управління всі складові організаційно-економічного механізму моніторингу (управлінську, цільову, організаційну, економічну, маркетингову, інституційну, інформаційну, цифрову, методичну та контрольну), що забезпечує комплексність оцінювання ринкової діяльності та підвищує адаптивність підприємства до умов євроінтеграції;

- використовувати сучасні цифрові технології (інформаційно-аналітичні платформи, геоінформаційні системи, технології великих даних, штучного інтелекту та системи підтримки прийняття рішень) для автоматизації моніторингу, підвищення оперативності аналізу та прогнозування ринкової кон'юнктури;

- регулярно здійснювати маркетинговий аналіз потреб споживачів, діяльності конкурентів, тенденцій агропродовольчих ринків і перспектив експорту, використовуючи результати досліджень для коригування виробничої програми, асортименту продукції та збутової політики;

- гармонізувати внутрішні процедури управління із вимогами та стандартами Європейського Союзу, приділяючи особливу увагу якості продукції, технологічності виробництва, екологічній відповідальності та інформаційній прозорості, що сприятиме зміцненню конкурентних позицій на європейському ринку;

- запровадити систему контролю результативності моніторингу, що буде передбачати регулярне оцінювання ефективності управлінських рішень,

виявлення відхилень від запланованих показників, визначення резервів розвитку та своєчасне коригування стратегії підприємства.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

1. Встановлено, що в умовах євроінтеграції організаційно-економічний механізм моніторингу ринкової діяльності сільськогосподарських підприємств має функціонувати як цілісна інтегрована система, яка забезпечує безперервне інформаційно-аналітичне супроводження процесу прийняття управлінських рішень та підвищує адаптивність підприємств до динамічних змін ринкового середовища.

2. Обґрунтовано, що поєднання управлінської, цільової, організаційної, економічної, маркетингової, інституційної, інформаційної, цифрової, методичної та контрольної складових формує комплексний підхід щодо оцінювання ринкової діяльності, сприяє зміцненню конкурентоспроможності, інвестиційної привабливості та відповідності діяльності сільськогосподарських підприємств вимогам Європейського Союзу.

3. Практичне впровадження запропонованого механізму створює передумови для підвищення ефективності стратегічного управління, своєчасного реагування на ринкові ризики й можливості, забезпечення сталого розвитку та розширення експортного потенціалу аграрних підприємств.

4. Подальші наукові дослідження доцільно спрямувати на розроблення методичного інструментарію оцінювання ефективності організаційно-економічного механізму моніторингу ринкової діяльності із застосуванням технологій штучного інтелекту, великих даних та прогнозної аналітики в умовах цифрової трансформації аграрного сектору.

Список використаної літератури

1. Вернюк Н., Григоріан Р. Дослідження середовища функціонування сільськогосподарських підприємств України в сучасних умовах. *Економічний аналіз.* 2025. Т. 35. № 3. С. 451–464. DOI: https://doi.org/10.35774/econa2025.03.451

2. Гапон В., Крамар І. Організаційно-економічний механізм підвищення ефективності управління конкурентним потенціалом сільськогосподарських підприємств. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 55. DOI: https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-55-33

3. Волкова Н. В., Петренко М. А. Інструментарій цифрового моніторингу в агробізнесі: міжнародний досвід та стратегія впровадження в Україні. *Актуальні проблеми сталого розвитку.* 2025. №2(3). С. 204-212. DOI: https://doi.org/10.60022/2(3)-25S

4. Жилінська О., Старинець О. Євроінтеграційний вектор розвитку аграрних підприємств України. *Формування ринкової економіки в Україні.* 2025. № 54. DOI: http://dx.doi.org/10.30970/meu.2025.54.0.5413

5. Кравченко С. А., Малік Л. М. Методи оцінки рівня розвитку суб'єктів аграрного підприємництва. *Економіка АПК*. 2021. № 11. С. 31–43.

6. Кривецький І. Економічний механізм забезпечення функціонування сільськогосподарських підприємств в умовах євроінтеграційних процесів. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент».* 2023. № 2. DOI: https://doi.org/10.32782/bsnau.2023.2.5

7. Ніценко В. С. Організаційно-економічний механізм ефективного управління виробничо-господарською діяльністю сільськогосподарського підприємства. *Журнал менеджменту та економіки*. 2025. № 4. DOI: https://doi.org/10.69803/3083-6034-2025-4-3

8. Ревенко Д. В. Організаційно-економічні механізми стратегічного розвитку аграрних підприємств України в умовах структурних трансформацій та євроінтеграції. *Актуальні проблеми інноваційної економіки та права*. 2025. № 3. С. 135–138. DOI: https://doi.org/10.36887/2524-0455-2025-3-30

9. Ревенко Д. В. Системна трансформація організаційно-економічного механізму аграрних підприємств України в умовах невизначеності та воєнних викликів. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2025. № 3. С. 353–356. DOI: https://doi.org/10.36887/2415-8453-2025-3-70

10. Сахацький М. П., Запша Г. М., Чернов М. Г. Організаційно-економічний механізм внутрішнього та зовнішнього інвестиційного забезпечення розвитку ресурсного потенціалу підприємств територіальних громад. *Ефективна економіка.* 2025. № 1. DOI: https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.1.23

11. Трусова Н. Забезпечення стійкого стану економічної безпеки сільськогосподарських підприємств України в умовах євроінтеграційних процесів. *Економіка та суспільство*. 2025. № 73. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-101

12. Удовиченко С. В., Удовиченко Ю. В. Моніторинг діяльності аграрного сектору України та Донецької області в умовах воєнного стану. *Причорноморські економічні студії.* 2023. Вип. 81. С. 79–84. DOI: https://doi.org/10.32782/bses.81-14

References

1. Verniuk, N., & Hryhorian, R. (2025). Research on the operating environment of agricultural enterprises in Ukraine in modern conditions. *Economic analysis. 35*(3). 451–464. https://doi.org/10.35774/econa2025.03.451 [in Ukrainian].

2. Hapon, V., & Kramar, I. (2025). Organizational and economic mechanism for increasing the efficiency of management of the competitive potential of agricultural enterprises. *Sustainable economic development. 55.* https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-55-33 [in Ukrainian].

3. Volkova, N. V., & Petrenko, M. A. (2025). Digital monitoring tools in agribusiness: international experience and implementation strategy in Ukraine. *Current*

issues of sustainable development. 2(3). 204-212. https://doi.org/10.60022/2(3)-25S [in Ukrainian].

4. Zhylinska, O., & Starynets, O. (2025). European integration vector of development of agricultural enterprises in Ukraine. *Formation of a market economy in Ukraine. 54.* http://dx.doi.org/10.30970/meu.2025.54.0.5413 [in Ukrainian].

5. Kravchenko,, S. A., & Malik, L. M. (2021). Methods for assessing the level of development of agricultural entrepreneurship entities. *Economics of the Agricultural Complex.11*. 31–43.

6. Kryvetskyi, I. (2023). Economic mechanism for ensuring the functioning of agricultural enterprises in the context of European integration processes. *Bulletin of Sumy National Agrarian University. Series «Economics and Management». 2*. https://doi.org/10.32782/bsnau.2023.2.5 [in Ukrainian].

7. Nitsenko, V. S. (2025). Organizational and economic mechanism for effective management of production and economic activities of an agricultural enterprise. *Journal of Management and Economics. 4.* https://doi.org/10.69803/3083-6034-2025-4-3 [in Ukrainian].

8. Revenko, D. V. (2025). Organizational and economic mechanisms of strategic development of agricultural enterprises of Ukraine in the conditions of structural transformations and European integration. *Current problems of innovative economics and law. 3.* 135–138. https://doi.org/10.36887/2524-0455-2025-3-30 [in Ukrainian].

9. Revenko, D. V. (2025). Systemic transformation of the organizational and economic mechanism of agricultural enterprises in Ukraine in conditions of uncertainty and military challenges. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology. 3.* 353–356. https://doi.org/10.36887/2415-8453-2025-3-70 [in Ukrainian].

10. Sakhatskyi, M. P., Zapsha, H. M., & Chernov, M. H. (2025). Organizational and economic mechanism of internal and external investment support for the development of resource potential of enterprises of territorial communities. *Effective economy. 1*. https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.1.23 [in Ukrainian].

11. Trusova, N. (2025). Ensuring a stable state of economic security of agricultural enterprises of Ukraine in the context of European integration processes. *Economy and Society. 73.* https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-101 [in Ukrainian].

12. Udovychenko, S. V., & Udovychenko, Yu. V. (2023). Monitoring the activities of the agricultural sector of Ukraine and Donetsk region under martial law. *Black Sea Economic Studies. 81*. 79–84. https://doi.org/10.32782/bses.81-14 [in Ukrainian].

Фінансування. *Дослідження не отримувало спеціального фінансування від державних, комерційних або некомерційних організацій.*

Конфлікт інтересів. *Автори заявляють про відсутність потенційного конфлікту інтересів щодо дослідження, авторства та/або публікації цієї статті.*

Декларація використання ШІ. *Під час проведення дослідження та підготовки рукопису генеративний штучний інтелект та технології на основі штучного інтелекту не використовувалися.*

не використовувалися.

Надходження рукопису до журналу: 06.08.2026
Прийнято до друку рукопис після рецензування: 27.09.2026
Дата публікації: 30.10.2026

DOI: https://doi.org/10.37000/ebbsl.2026.10.14
УДК: 005.334:330.131.7

Володимир СТАНЬКО,
кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри інформаційних технологій,
Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Ґжицького, м. Львів, Україна
ORCID: 0000-0003-1865-1453
e-mail: wlad.stanko@gmail.com

Володимир КРАЙНІЙ,
кандидат економічних наук, старший викладач,
старший викладач кафедри економічної кібернетики,
комп'ютерних наук та інформаційних технологій
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна,
ORCID: 0009-0008-0481-4083
e-mail: kravol53@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Анотація

Актуальність. *У сучасному світі інформація є особливо цінною для людей. Як і будь-який інший цінний актив, вона має бути захищена від несанкціонованого спотворення чи доступу. Проблема захисту економічної інформації в інформаційних системах спрямована на те, щоб допомогти ізолювати діючі інформаційні системи від несанкціонованих дій керування*